

POSUDEK ŠKOLITELE
na bakalářskou práci

MILADY FILIPOVÉ

Ernst Troeltsch: Dějiny a teologie, vývoj a pokrok.
Problémy sociologie náboženství v Troeltschově díle

Bakalářská práce Milady Filipové představuje pokus o rekonstrukci nábožensko sociologických motivů a momentů v díle významného německého liberálního protestantského teologa Ernsta Troeltsche, který působil na počátku minulého století a který patří k zakladatelským postavám klasické sociologie náboženství. Práce Milady Filipové je o to cennější, že pozornost obrací k mysliteli, kterému se v českém prostředí – vzor Troeltschovu vlivu na J.L. Hromádka, Josefa Pekře, Jana Slavíka, Jaroslava Werstadta, Jaroslava Kudrnu a další - zatím věnovala minimální pozornost.

Autorka vychází z obsahově i formulačně náročných Troeltschových textů **Sociální učení křesťanských církví a skupin**, jehož prakticky celou rozsáhlou (více než 150 str. tisku) třetí část (*Protestantismus*) úspěšně přeložila do češtiny, a ze studie **Význam protestantismu pro vznik moderního světa**, které vykládá s ohledem na základní problémy sociologie náboženství.

Práce je přehledně a účelně strukturována. Pro krátkém úvodu stručně charakterizuje Troeltschův život a dílo, pak charakterizuje základní problémy a dobový přínos obsaženého spisu **Sociální učení křesťanských církví a skupin**, které je východiskem většiny následující výkladů. V dalších kapitolách, které je možné považovat za jádro bakalářské práce, nadepsaných **Vliv náboženství na společnost a Vliv společnosti na náboženství** se autorka podrobněji věnuje jednotlivým segmentům Troeltschových sociologických analýz náboženství a strategiím jejich používání. Výsledky svých výkladů Troeltsche se pak Milada Filipová pokouší vztáhnout na některé projevy náboženskosti v moderní společnosti a k celku práce na závěr připojuje komparaci Weberova a Troeltschova přístupu k sociologickým problémům náboženství. Tato poslední kapitola se bohužel příliš nezdařila, a vlastně vůbec nevyužila možností komparace shod a rozdílů základních pojmů (církve, sekta, mystika) obou myslitelů. Výklad je povšechný a působí jednotránně.

Miladě Filipové intelektuálně přesvědčivě vnikla do nejednoduchých výkladů a interpretací Troeltschova pojetí vývoje náboženství a jeho základních sociálních útvarů i produktů, ne vždy se jí však podařilo toto vniknutí přiblížit a reprodukovat. Mimo jiné také proto, že ve své práci jednak používá některé pojmy velice obecně („diskurz“, „typ“), jiné ne zcela důsledně (např. „sociální sebeutváření“, tj. církev, sekta, mystika“

jako síly sjednocování, organizace, prosazování, historicko-sociální rektifikace atd. – viz str. 12, a vedle toho „sociální uspořádání“, tj. „církev a sekta“ jako výsledky sebeutváření - na str. 10) a u některých předpokládá určité předběžné znalosti („sociologický problém protestantismu“). Právě tento pojen navrhuje hlouběji objasnit při obhajobě práce.

Precizovat a restrukturovat by možná bylo vhodné i Troeltschovu spíše jen enumerativně pojatou následnost jednotlivých složek náboženského vývoje a jejich přínosu (učení, kult, vztah k moci a světu, sociální aktéři, principy morálky, svébytnost náboženského vývoje z vlastních příčin, organizace společenství, význam v moderní době atd.), které jsou spíše reprodukovány než analyzovány.

Milada Filipová si položila nesnadný úkol, který je jí podařilo v zásadě splnit, a to vzdor předchozím drobným připomínkám. Její práci před obhajobou hodnotím na škále mezi 40 a 43 body.

Prof. Miloš Havelka